

6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun Kapsamındaki İdari Para Cezalarına İlişkin Açıklama Rehberi

Ödeme Sistemleri ve Finansal Teknolojiler Genel Müdürlüğü

Nisan 2023

1. Amaç:

Bu rehberin amacı, 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında ödeme ve elektronik para kuruluşlarına uygulanacak idari para cezalarının (İPC) belirlenmesinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na (Banka) izlenecek yöntemle ilişkin bilgilendirmede bulunulmasıdır.

2. 6493 sayılı Kanun Kapsamında İdari Para Cezası Uygulamasının Hukuki Dayanağı ve Yetki

6493 sayılı Kanun'un 27 nci maddesinde

"(1) (Değişik birinci ve ikinci cümle:12/11/2019-7192/14 md.) Bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak düzenlemelerde ve alınan kararlarda yer alan ve bu Bölümde ayrı bir cezai yaptırım öngörülmemen hususlara aykırı davranan ve sistem işleticisi veya ödeme hizmeti sağlayıcısı olarak faaliyet gösteren tüzel kişiler hakkında Banka Yönetim Komitesiince kırk bin Türk lirasından dokuz yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak, bu suretle menfaat temin edilmiş ya da zarara sebebiyet verilmiş olunması hâlinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaatin ya da sebep olunan zararın iki katından az olamaz. Bu kabahatlerden birinin idari yaptırım kararı verilinceye kadar birden çok işlenmesi hâlinde, ilgiliye bir idari para cezası verilir ve verilecek ceza iki kat artırılır. Ancak, bu kabahatin işlenmesi suretiyle bir menfaat temin edilmesi veya zarara neden olunması hâlinde idari para cezasının miktarı bu menfaat veya zararın üç katından az olamaz.

(2) Birinci fıkra kapsamında alınan kararlar gerekçeleri ile birlikte ilgili kuruluşa bildirilir.

(3) İdari para cezasına, ilgilinin savunması alındıktan sonra karar verilir. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde savunma verilmemesi hâlinde savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir.

(4) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(5) (Ek:12/11/2019-7192/14 md.) Bu madde uyarınca verilecek idari para cezalarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir."

hükümleri yer almakta olup anılan hükümler Kuruluşlara 6493 sayılı Kanun ve ikincil düzenlemelere aykırı işlemleri kapsamında uygulanacak idari para cezalarının temelini oluşturmaktadır.

3. Bankamıza Verilecek İdari Para Cezalarında İzlenecek Yöntem

Kuruluşların 6493 sayılı Kanun ve ikincil düzenlemeleri ile ilgili tüm mevzuata aykırı işlemleri dolayısı ile karşılığında temin edilen menfaatin bulunmadığı veya tespit edilemediği durumlarda; Yönetmelik kapsamında oluşan aykırılık konusuna göre belirlenen oranların Kuruluşların net satış gelirlerine uygulanması veya aykırılık için 6493 sayılı Kanun ile belirlenen alt sınırdan cezanın belirlenmesi sonucunda Kuruluşun ilgili aykırılık için ödeyeceği İPC tutarına ulaşılacaktır.

A. Kavramlar:

- Net satış geliri: Kuruluşların Bankamıza raporladığı KZ100UP formundan (Kâr/Zarar) Tablosu Formu) elde edilen rakamları ifade etmektedir.
- Aykırılık Tipi: Kuruluşların mevzuat kapsamında sıklıkla karşılaşılan aykırılıklarının sınıflandırıldığı temel başlıkları ifade etmektedir.
- İPC oranları: Her bir aykırılık tipine göre, aykırılığın sektöre ve Kuruluşların faaliyetlerine olan olası etkileri göz önünde bulundurularak uygulanacak İPC'nin miktarının belirlenmesi amacıyla kullanılacak oranı ifade etmektedir.
- Kademelendirme çarpanı: Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarına uygulanacak İPC'lerin KZ100UP bildirim formu vasıtasıyla Bankamıza iletilmiş bulunan satış gelirlerinin büyüklüğüne göre belirlenmesini sağlamak amacıyla kullanılacak çarpan değerini ifade etmektedir.

B. Yöntem

- Kuruluşlar için hesaplanacak İPC tutarları belirlenirken, Kuruluşun aykırılığın olduğu yılda net satış geliri tespit edilebiliyorsa tespiti yapılan yıla ait net satış geliri, net satış geliri tespit edilemiyorsa bir önceki yıla ait net satış geliri kullanılacaktır.
- Aykırılığın devamlılık göstermesi ya da aykırılık tarihinin tespit edilemediği durumlarda Kuruluşun net satış geliri, tespitin dayandığı belge tarihi esas alınarak belirlenecektir. Eğer tespitin dayandığı belge tarihinde, içinde bulunulan yıla ilişkin net satış geliri tespiti yapılamıyorsa bir önceki yıl net satış geliri esas alınacaktır.
- Net satış gelirin'e göre belirlenecek İPC tutarları belirlenirken yukarıdaki yöntemler kapsamında belirlenen net satış geliri ile aykırılık tipine göre Tablo 1'de belirlenen oran ve Kuruluşun satış gelirin'e göre Tablo 2'de belirlenen kademelendirme çarpanı çarpılarak belirlenecek tutar esas alınacaktır. Anılan tutarın ilgili yılda geçerli alt sınır ceza tutarından düşük olması durumunda alt sınır ceza tutarı, ilgili yılda geçerli üst sınır ceza tutarından fazla olması durumunda üst sınır ceza tutarı, ikisinin arasında olması durumunda ise hesaplanan tutar geçerli olacaktır.
- Diğer taraftan alt sınırdan ceza verilmesi öngörülen aykırılıklarda fiilin olduğu yılda geçerli alt sınır ceza tutarı (yeniden değerlendirme oranları kullanılarak güncellenen) uygulanacaktır.

Buna göre, mevzuat kapsamındaki aykırılık tiplerine göre öngörülen yaptırım ve tedbirler ile net satış gelirleri üzerinden uygulanacak oranlar Tablo 1'de; Kuruluşların net satış gelirleri göz önünde bulundurularak belirlenen kademelendirme çarpanları ise Tablo 2'de yer almaktadır.

Belirtilen belirleme ve yöntemler idari para cezası sürecinde öngörülebilirliği artırma amacı taşımakta olup, uygulamada Kanun'dan alınan yetki kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yönetim Komitesi tarafından aykırılığın mahiyeti itibarı ile sektörde rekabet ve eşitlik, kuruluşun faaliyetlerine etki, ölçülülük gibi hususlar göz önünde bulundurularak idari para cezası verilmemesi ile daha düşük veya daha yüksek ceza uygulanmasına karar verilmesi mümkün bulunmaktadır.

Tablo – 1: Aykırılık tiplerine göre uygulanacak yaptırım ve tedbirler ile oranlar

Sıra	Aykırılık Tipi	Oran/Sınır
1	Geç Bildirimler-İki Takvim Yılı İçerisinde İlk Defa	Uyarı
2	Geç Bildirimler – İki Takvim Yılı İçerisinde İlk Defadan Sonra Gerçekleşen Her İlave İhlal	Alt sınır
3	İzinsiz Pay Devri – Dolaylı Pay Sahipleri Nezdinde	Alt sınır
4	İzinsiz Pay Devri – Doğrudan Kuruluş Nezdinde	0,0150
5	Asgari Özkaynak Yükümlülüğü	0,0075
6	Dış Hizmet Alımı	0,0025
7	Faaliyet İzni Kapsamı Dışında Hizmet Sunma (Kuruluşların Yapamayacağı Faaliyetler)	0,0100
8	Faaliyet İzni Kapsamı Dışında Ödeme Hizmeti Sunma	0,0150
9	Kredi Kullandırmama Hususu	0,0150
10	İşyerleri, Temsilciler ve İnsansız Hizmet Noktalarına İlişkin Aykırılıklar – Münferit Aykırılık	Alt sınır
11	İşyerleri, Temsilciler ve İnsansız Hizmet Noktalarına İlişkin Aykırılıklar –Bütüncül Aykırılık	0,0010
12	İç Kontrol – Münferit Aykırılık	Alt sınır
13	İç Kontrol – Bütüncül Kontrol Eksikliği	0,0150
14	Risk Yönetimi – Münferit Aykırılık	Alt sınır
15	Risk Yönetimi – Bütüncül Aykırılık	0,0150
16	Riskli ve Şüpheli İşlemlerin Takibi – Münferit Aykırılık	Alt sınır
17	Riskli ve Şüpheli İşlemlerin Takibi – Bütüncül Aykırılık	0,0150
18	Muhasebe, Raporlama ve Bağımsız Denetim Hususları	0,0025
19	Müşterilerin Bilgilendirilmesi ve Şikayet Yönetimi – Münferit Aykırılık	Alt sınır
20	Müşterilerin Bilgilendirilmesi ve Şikayet Yönetimi – Bütüncül Aykırılık	0,0075
21	Bankamıza Yapılan Raporlamalar – Münferit Hata	Alt sınır
22	Bankamıza Yapılan Raporlamalar – Bütüncül Hata	0,0010
23	Teminat Gerekliliklerine Aykırılık	0,0100
24	Ödeme Fonları ve Elektronik Para Karşılığı Toplanan Fonların Korunmasına İlişkin 6493 Sayılı Kanun'un 34 üncü Maddesi Kapsamında Değerlendirilmeyen Aykırılıklar – Münferit Aykırılık	Alt sınır
25	Ödeme Fonları ve Elektronik Para Karşılığı Toplanan Fonların Korunmasına İlişkin 6493 Sayılı Kanun'un 34 üncü Maddesi Kapsamında Değerlendirilmeyen Aykırılıklar – Bütüncül Aykırılık	0,0150
26	Kimlik Tespiti, Kimlik Doğrulama ve İşlem Güvenliği Yükümlülüklerine Aykırılık – Münferit Aykırılık	Alt Sınır
27	Kimlik Tespiti, Kimlik Doğrulama ve İşlem Güvenliği Yükümlülüklerine Aykırılık – Bütüncül Aykırılık	0,0075
28	Bilgi Güvenliği Yükümlülüklerine Aykırılık – Münferit Aykırılık	Alt Sınır
29	Bilgi Güvenliği Yükümlülüklerine Aykırılık – Bütüncül Aykırılık	0,0100
30	İş ve Bilgi Sistemleri Sürekliliği Yükümlülüklerine Aykırılık – Münferit Aykırılık	Alt Sınır
31	İş ve Bilgi Sistemleri Sürekliliği Yükümlülüklerine Aykırılık – Bütüncül Aykırılık	0,0150
32	Bilgi Sistemleri Yönetimi ve İşletimi Yükümlülüklerine Aykırılık - Münferit Aykırılık	Alt Sınır
33	Bilgi Sistemleri Yönetimi ve İşletimi Yükümlülüklerine Aykırılık - Bütüncül Aykırılık	0,0025
34	Ödeme Hizmetlerinde Kullanılan Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Aykırılık - Münferit Aykırılık	Alt Sınır
35	Ödeme Hizmetlerinde Kullanılan Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Aykırılık - Bütüncül Aykırılık	0,0010
36	Diğer (Aykırılık bazında değerlendirilir)	-

Tablo – 2: Kademelendirmeler ve kademelendirme çarpanı

Kademeler	Çarpan
0 - 35 milyon TL'ye kadar	1
35 milyon TL - 75 milyon TL'ye kadar	1,25
75 milyon TL - 500 milyon TL'ye kadar	1,5
500 milyon TL ve üzeri	2